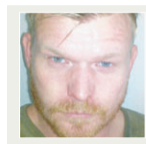

Danske drenge på totalt fremmed grund forsøger at håndtere problemstillinger, som deres ringe dannelse og beskedne alder gør dem magtesløse overfor. At tage liv, miste kammerater, bruge fattige bønders hjem som krigszone og føre dialog med en hårdt prøvet lokalbefolkning.

KRONIK DEN 4. AUGUST 2010

Mørkets hjerte

ANDERS HOUGAARD
lektor,
sprog og kommunikation
Odense

Løfter man sit ansigt fra andedammen for at få ren besked om affærer, som er af særlig følsomhed for rigets magthavere, opdager man, at selv den mest jomfruelige flække er besudlet af storpolitisk manipulation. Således også for nylig i Ry, da den lokale biograf viste den omdiskuterede dokumentarfilm Armadillo. Ca. 50 ryboere stimlede sammen i den lille biograf en berusende smuk juliaften i det gudenåske eventyrland for at deltage i et stort dox:bio-arrangement med deltagelse af 33 biografer og efterfølgende webcastet lavedebat fra Dagmar Biograf i København. Biograferne viste filmen synkront, og bagefter kunne man deltage i paneldebatten via sms. Panelet blev styret af journalist Kurt Strand og bestod af instruktør Janus Metz, Afghanistan-ekspert Peter Dahl Thruelsen og ikke mindst en veloplagt oberst Lars Møller. Sidstnævntes høje humør skyldtes måske især, at der ikke var forbindelse til det tidligere afghanske parlamentsmedlem og skarpe kritiker af den internationale styrkes (Isaf) krigsførelse i Afghanistan, Malalai Joya, som skulle have deltaget via Skype.

Det var surrealistisk. Foyeren var fyldt med solbrændte gæster. Vi lignede en flok Star Tour-turister til en zorbaaften. På vores sæder lå en brochure fra Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet. I et umiddelbart nøgternt og sympatisk sprog fortæller den om den danske "indsats" i Afghanistan og dens åbenbart kun positive resultater. Der var dog *something rotten* ved denne brochures noble pænhed. Men det var svært at mønstre en kritisk attitude. Måske skyldtes det den forførende sommerstemning i hjertet af det smukke Midtjylland, eller måske skyldtes det, at man er opdraget til at tro, at alle offentlige institutioner i Danmark

er ordentlige og styret af pæne mennesker.

Men efter en time og 40 minutter i et vågent mareridt i sikkerhed og alligevel blottet bag Lars Skrees (fotograf) linse i den blodige helmandske Green Zone var den forførende hygge og blåøjede tiltro til dette lands øverste institutioners godhed og troværdighed blevet plaffet i stumper og stykker af panikangste salver affyret af forvoksede danske drenge, der var kommet lidt for langt hjemmefra.

Armidillo viser "det absurde", som Camus har beskrevet det i si-syfosmyten: »[the] divorce between man and his life, the actor and his setting«. Fremmedgjort, selv over for de handlinger, man selv udfører. Sådan fremstod de danske soldater. Man havde måske nok set det hele før. Men det var i stort anlagte amerikanske krigsdramaer. Armadillo var en omvendt litterær nemesis, hvor de uhyrlige temaer fra amerikanske krigsfilm på umage vis blev udspillet af danske drenge, der var dumpet ned et helt forkert, fremmed sted.

Vi så nyankomne soldater lytte benovede til en storskrydende delingsfører, der beretter om al den action, der venter dem. Unge mænd, der råber primalangst, imens kuglerne hvisler om ørerne på dem. En dansk mortergranat, der får en afghansk pige i stumper og stykker. Drenge, der bliver til skræmte vilde dyr i trance. Soldater, der holder debriefing, hvor de rystede og selvbenovede praler med deres nedslagtning af talebanere, og som senere bliver hyldet af deres overordnede for deres indsats iført Top Gun-solbriller og deres "spoils of war" ("talebanernes" våben), som de pc-spilkyndige knægte selv kaldte det. En delingsfører, der udnytter gruppedynamikken til at presse "stikkere", da han med foragt i stemmen fortæller sin deling, at en "sladrehanke" har ringet hjem og fortalt, at de havde "likvideret" talebanere. Danske drenge på totalt fremmed grund forsøger at håndtere problemstillinger, som deres ringe dannelse og beskedne alder gør dem magtesløse overfor. At tage

liv, miste kammerater, bruge fattige bønders hjem som krigszone og føre dialog med en hårdt prøvet lokalbefolkning, der har set drenge soldater med for store våben og tomme løfter komme og gå i årtier.

Vi så disse drenge forsøge at håndtere sådanne uhåndterbarheder ved hjælp af de redskaber, de nu engang har: tillært afstumpet mandehørm, drengestolt imiteret militærjargon, glatte skolediplomatiske formuleringer i "dialog" med de lokale og nervøse benovet latter, når ting blev ukapelige.

Ministeriernes brochure var blevet afsløret som glat propaganda, der i forskønnende termer dækker over, hvad "indsatsen" i Afghanistan virkelig består i, og hvor alt andet end sort-hvid og kontrollerbar den er. De danske soldaters aktiviteter kaldes fx en "sikkerhedsindsats". Det er en slibrig eufemisme, der dækker over, at børn sprænges i luften, og at kvæstede "talebanere" likvideres, imens de svømmer rundt i deres eget blod. Samtidig fremhæves talebanernes brug af selvmordsbombere, og det understreges, at de internationale sikkerhedsstyrker gør alt for at undgå "civile tab", men at det ikke kan undgås, at civile afghanere "rammes" (læs: bliver gennemhullet af danske kugler) "fordi oprørerne gemmer sig blandt – og klæder sig som – lokalbefolkningen". "Indsatsen" er altså civiliseret, og man gør kun, hvad der er nødvendigt for at skabe "sikkerhed". Men styrken er oppe imod en nederdrægtig modstander, der ikke skyr noget middel. Og så er "indsatsen" blot første konstruktive skridt i en genopbygning. Men den fremstilling sad nu som en kvalmende fedtklump i halsen på en, for trykker de danske soldater ikke på aftrækkeren vel vidende, at børn kan blive dræbt? Dræber de ikke afghanere, som de ved kan være blevet tvunget ind i Taleban? Vælger de ikke at skyde med skarpt imellem civile for at ramme sporadiske talebanere? Og er de ikke selv med til at radikaliserer talebanernes krigsførelse, fordi de går imod dem med overlegne våben? Er man

undskyldt, bare fordi det var fjenden, der startede? Nej, man er lige så skyldig. Det mener også militære talsmænd som Lars Møller. Men i disse personers optik er man ikke nederdrægtigt skyldig, som talebanerne er det. Man er ophøjet skyldig. "Vi slår ihjel, og lever med det" som titlen på Møllers nye bog siger. Talebanerne "lever" ikke med deres drab, de er mørke i hjertet. Men de danske soldater "lever" med deres "nødvendige" drab. De er dermed en slags Jesus'er, der påtager sig arvesynd, for at et højere mål kan nås. Det gør soldaterne til ædlere væsner end os usle civile. Når de dræber talebanere, bærer de hele den vestlige civilisation.

Men i Joyas fravær fik de to militærrepræsentanter frit spil i paneldiskussionen. Metz selv hørte man ikke meget til. Så med undtagelse af et par kritiske sms-spørgsmål, som Lars Møller brillerede med til tider direkte tågede svar på, var der ingen modsvar til den militærretoriske fedtmembran, som lagde sig kvælende om hele arrangementet i form af ministeriernes brochure og de to militærfolks diskursive dekonstruktion af filmen og kritik af krigen i Afghanistan som sådan. Møller konstaterede, at filmen intet havde med Afghanistan at gøre, men blot viste generelle dynamikker ved krig. Et kluntet retorisk greb til at afmontere filmen som et vigtigt dokument, men som jo netop paradoksalt nok underbygger dens vigtighed – hvis det er et generelt fænomen, gælder det jo netop også i tilfældet Afghanistan. I øvrigt var Møller generelt tilfreds med det, han så, og mente, at soldaterne viste "nosser".

Var det mon de angste drenge, der var udsat for et enormt gruppepres og handlede som i trance og håndterede situationen ved at være afstumpede, han hentydede til? Og så kastede han ellers omkring sig med dubiose tal og postulater samt floskler som »Vi skal blive i Afghanistan, til Afghanerne siger, at de kan klare sig selv«. Hvilke afghanere? Narkobaronerne i det "demokratiske" parlamentet? De kriminelle krigsherrer, som tilfældigvis har sammenfaldende interesser med den internationale styrke? Den slags hænger Møller sig ikke i. I fraværet af modstand blev han blot mere og mere munter og fandt også plads til at give den en ekstra én på hatten og kommentere, at han desværre havde fået serveret vand og ikke vodka.

Efterhånden udvandrede enkelte i vrede fra Lars Møllers onemanshow. Og som et skoleeksempel i dårlig situationsforståelse rundede Kurt Strand den forkortede paneldiskussion af med at konstatere, at publikum kunne nå hjem og se semifinalen ved VM i fodbold. En perfekt kikset afrunding på en helt igennem foruroligende aften i Ry Biograf.

Udenfor bagte solen stadigvæk. Men sommerstemningen forekom fjern og fremmed. Og Gudenåen flød uforanderligt igennem det mørknende midtjyske landskab.

Ud over rækkehuset på Østerbro og et sommerhus på Bogø viser det sig nu, at Helle Thorning-Schmidt (»Der er ikke noget at komme efter«) og hendes mand også ejer en lejlighed i London. Det er jo en ærlig sag, at S-formanden ønsker at sprede sine investeringer lidt. Når hendes vigtigste mærkesag, millionærskatten, bliver gennemført med hende som anfører for sultens slavehær, er det godt at vide, at den kun rammer i Danmark. London-adressen kan de emsige typer fra Skat ikke røre.

Hun måtte som bekendt afbryde sin ferie i Sydfrankrig for at haste hjem og forklare pressen om sit »sløseri« og »sjust« og naturligvis skal ægtemand Kinnock da nok indgive selvangivelse for 2009. For et par år siden vakte det også opmærksomhed, da hun hastede hjem pr. fly fra en skiferie i Schweiz for at forklare sig. Hun meddelte de berømte ord om, at hun har helt styr på, hvad der rør sig ude ved kakkeltbordene. Men altså: Fly dengang, fly nu. Hvad med CO₂-udslippet i S-toppen? Alt det flyveri; incl. direktør Kinnocks 33 årlige flyvninger København-Genève t/r (eller var det endnu flere)?

»Nu dages det brødre, det lysner i Øst,« sang de i Bevægelsen fra Louis Pio via Stauning til Anker Jørgensen. Den nuværende S-formand er vokset op med Abba og "Money, money, money". Og "Cabaret": »Money makes the world go round.« Det er jo også præcis det, de mener i World Economic Forum, hvor Stephen arbejder. Og på The Economist, spindoktor Noa Redingtons yndlingslektur.

Herregud, når man nu har som programpunkt nr. 2 (efter millionærskatten) at øge brandskatningen af verdens i forvejen mest brandskattede land, er det vel kun naturligt, at man arrangerer sig lidt. Hvad sagde ikke LO-boss Thomas Nielsen: »Vi har sejret ad helvede til.«

Men født i Ishøj er man. Gudskelov for det. Og som »datter af en enlig mor« oven i købet. Det er lissom blevet vigtigere med tiden. F.eks. hele denne hetz om Gucci-taskerne. Er vi måske ikke internationalister i Bevægelsen? Bliver man et bedre menneske af at gå med Fjällräven? Gyyys, nej. Vi socialdemokrater er også til kvalitet. Det sagde vi allerede til hinanden på Europahøjskolen i Brügg, hvor alle de andre ungsocialdemokrater med kurs mod magten også gik.

At vi topsocialdemokrater er begyndt at sætte vore børn i privatskole, er da kun naturligt. Hvad lærer man i folkeskolen om aktier og porteføljer og risikospredning? At det blev eliteskolen Ingrid Jespersens Privatskole i Hellerup, er en ren tilfældighed. Det kunne lige så være blevet Øregaard Gymnasium, hvor prinsene gik.

Riiiiing. »Hallo, om jeg vil have en konto i Arbejdernes Landsbank? Ha, ha. Du har ringet meget forkert, unge mand.«

